

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร" มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 440 คน เป็นชาย 220 คน หญิง 220 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีลำดับขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. สุ่มเขตโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมี 24 เขต มาร้อยละ 25 (ประคอง กรรณสูต 2525 : 10) ด้วยวิธีการสุ่มแบบขรรคมคา โดยการจับฉลาก ได้จำนวน 6 เขต ซึ่งแต่ละเขตมีจำนวนโรงเรียนดังต่อไปนี้
ตารางที่ 2.1 รายชื่อเขตโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เขต	จำนวนโรงเรียน
พระนคร	11
กุสุม	16
ยานนาวา	15
บางกอกน้อย	25
ราชบูรณะ	13
บางกะปิ	32
รวม	112

2. สุ่มตัวอย่างจำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตมาร้อยละ 20 โดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดาได้จำนวนโรงเรียน 22 โรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 2 ตารางที่ 2.2 รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเขต

เขต	ชื่อโรงเรียน
พระนคร	วัดราชบูรณะ
	วัดมหารณห์
กุสุมิ	สุโขทัย
	วัดราชผาติการาม
	วัดสัมฆานัมบริหาร
ยานนาวา	วัดยานนาวา
	วัดช่องลม
	วัดคลองภูมิ
บางกอกน้อย	วัดยางสุทธาราม
	วัดวิเศษการ
	วัดเทพากร
	วัดศรีสุคารวม
	วัดบางพลัด
	วัดบางปะกอก
ราษฎร์บูรณะ	วัดแจรงร้อน
	วัดสน
บางกะปิ	วัดลาดพร้าว
	วัดพิชัย
	เทพวิทยา
	ประภาสวิทยา
	ไชศรีปราโมทย์
	วัดเทพศิลา

3. สุ่มจำนวนนักเรียนของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในข้อ 2 มาโรงเรียนละ 1 ห้อง โดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดา ได้จำนวน 22 ห้องเรียน จากนั้นจึงสุ่มนักเรียนมาห้องเรียนละ 20 คน ชาย 10 คน หญิง 10 คน โดยวิธีการสุ่มแบบธรรมดาค่าจะได้อัตราส่วนนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรรวมทั้งสิ้น 440 คน เป็นชาย 220 คน หญิง 220 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามโน้ตค้นทางจริยธรรม แบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม และแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลักษณะและขั้นตอนในการสร้างดังนี้

ก. ลักษณะและเครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสอบถามโน้ตค้นทางจริยธรรม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาวิธีสร้างจากแบบทดสอบวัดความถี่ของพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุปผา เรืองรอง (2526) 49-50) และแบบทดสอบวัดโน้ตค้นทางจริยธรรมของ พรณี สุวัทธิ (2528 : 74-75) ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ แต่ละข้อแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนทางซ้ายมือ มีภาพการ์ตูนประกอบข้อความที่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมในเรื่องเดียวกัน 3 ภาพ กำหนดให้ตัวเลข 1, 2 และ 3 กำกับหน้าข้อความในแต่ละภาพ

ส่วนทางขวามือ มีภาพการ์ตูนประกอบข้อความที่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมแตกต่างกันทั้ง 4 ภาพ กำหนดให้ตัวอักษร ก, ข, ค และ ง กำกับหน้าข้อความแต่ละภาพ เพื่อเป็นตัวเลือก 4 ตัวเลือก ซึ่งมี 1 ใน 4 ตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมเรื่องเดียวกันกับภาพการ์ตูน ทางซ้ายมือทั้ง 3 ภาพ และผู้ตอบเลือกคำตอบด้านขวามือที่ถูกต้องได้เพียงคำตอบเดียว

สำหรับแบบสอบแต่ละข้อไม่มีการกำหนดลงไปว่าข้อนั้น ๆ เป็นการวัด
 มโนทัศน์ทางจริยธรรมในเรื่องใด เพราะผู้วิจัยถือว่าเป็นการทดสอบมโนทัศน์
 ทางจริยธรรมในเรื่องที่นักเรียนได้เรียนเนื้อหาจริยธรรมในเรื่องนั้นผ่านมาแล้ว

เนื้อหาของแบบสอบมโนทัศน์ทางจริยธรรมเป็นเนื้อหาในแผนการสอนวิชา
 จริยศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีภาคต้น ได้แก่
 เนื้อหาทางจริยธรรมจำนวน 6 เรื่อง คือ

1. ความรับผิดชอบ
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. ความเมตตากรุณา
4. ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา
5. ความอดทนอดกลั้น
6. ความกตัญญูกตเวทิตะ

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบมโนทัศน์ทางจริยธรรม ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนโดยถือเกณฑ์ว่า
 ทอบถูก ให้ 1 คะแนน ทอบผิดหรือไม่ทอบให้ 0 คะแนน

2. แบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษา
 จากแบบสอบพฤติกรรมทางจริยธรรมของ นิทรา วรณะ และคณะ ซึ่งเป็นกลุ่มนิสิต
 ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2524
 โดยผู้วิจัยได้เลือกและคัดแปลงแบบสอบมาใช้เป็นบางข้อในคุณธรรมเรื่องความรับผิดชอบ
 ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีระเบียบวินัย ซึ่งตรงกับคุณลักษณะทางจริยธรรม ผู้ที่วิจัย
 ต้องการศึกษาค้นคว้าและทำการสร้างชิ้นใหม่โดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับหลักจริยธรรมในวิชา
 จริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 เรื่อง เช่นเดียวกับแบบสอบมโนทัศน์ทาง
 จริยธรรม ลักษณะของแบบวัดเป็นสถานการณ์ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความซัดเซงทางค่าน
 จริยธรรมและมีภาพการ์ตูนประกอบในแต่ละสถานการณ์ จำนวน 30 ข้อ

เมื่อนักเรียนอ่านแล้วสมมติตนเอง เป็นบุคคลในเรื่องแล้วพิจารณาว่า ถ้าตนเองประสบกับเหตุการณ์เช่นนั้นแล้วจะปฏิบัติตนอย่างไรและเหตุใดจึงปฏิบัติเช่นนั้น ซึ่งเป็นคำถามประเภทปลายเปิดเพื่อต้องการให้นักเรียนได้ตอบอย่างเสรี เพราะแบบสอบถามประเภทนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ถ้าบุคคลมีโอกาที่จะแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยเสรี บุคคลนั้นย่อมจะแสดงบุคลิกภาพ ทัศนคติ และความเชื่อของตนเองออกมาในปฏิกิริยานั้น ๆ ค้วย (บุญส่ง นิลแก้ว 2519 : 232) นอกจากนี้ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2519 : 46-47) ยังได้กล่าวว่า "คำตอบที่ได้จากแบบทดสอบประเภทนี้จะได้ตรงตามความเป็นจริง เพราะบุคคลจะไม่ปิดบังความรู้สึกและอารมณ์ที่ซ่อนเร้นอยู่ ถึงแม้ว่าจะกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามเกณฑ์หรือมาตรฐานของสังคม"

เกณฑ์การจึกระดับชั้นพฤติกรรมทางจริยธรรม

สำหรับคำตอบของนักเรียนจากแบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม ผู้วิจัยนำมาจัดระดับชั้นของพฤติกรรมทางจริยธรรมตามเกณฑ์ซึ่งผู้วิจัยนำมาจากงานวิจัยของ นิทรา วรรณะ และคณะ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข) รวมกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยค้นพบเพิ่มเติมจากการทดลองใช้แบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร ดังนั้นเกณฑ์ในการจัดระดับชั้นพฤติกรรมทางจริยธรรมมี 6 ชั้น ดังนี้คือ

- ชั้นที่ 1 พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นการกระทำชั่ว ไม่ว่าเหตุผลใดก็ตาม
- ชั้นที่ 2 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นการกระทำดี เพราะกลัวการถูกลงโทษ หรือทำตามคำสั่งจากผู้มีอำนาจเหนือตน
- ชั้นที่ 3 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นการกระทำดี เพราะต้องการรางวัล ต้องการสนองความพอใจของตนเอง หรือกลัวเสียผลประโยชน์

- ขั้นที่ 4 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นการกระทำที่ เพราะต้องการทำความ
ความเห็นชอบของผู้อื่น หรือเป็นการละเว้นการกระทำชั่ว เพราะ
ทำตามบรรทัดฐานของสังคมที่เห็นว่ากรกระทำเช่นนั้นเป็นสิ่งที่
ไม่ดีไม่ควรกระทำ
- ขั้นที่ 5 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นการกระทำที่ เพราะทำความหน้าที่
ตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดและคาดหวัง หรือเป็นการ
ละเว้นการกระทำชั่ว เพราะความรู้สึกรับผิดชอบ
- ขั้นที่ 6 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นการกระทำที่ เพราะมีเหตุผลและ
เคารพตนเอง มุ่งเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

หมายเหตุ

การกระทำชั่ว หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องกับหลักการปฏิบัติในคุณธรรม
ค่าน้ำที่ทองการวัด

การกระทำดี หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องตามหลักการปฏิบัติในคุณธรรม
ค่าน้ำที่ทองการวัด

สาเหตุที่ระดับชั้นของพฤติกรรมทางจริยธรรมมี 6 ชั้นดังกล่าวข้างต้น
เนื่องจากมีแนวคิดมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก
ที่กำหนดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไว้ 6 ชั้น (คงแสดงไว้ในบทที่ 2 หน้า 30)
ซึ่งโคลเบอร์กและนักวิจัยอื่น ๆ พบว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลจะมีความ
สัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลนั้นด้วย (Psychology Today 1972:
149) ดังนั้นคำตอบที่นักเรียนตอบออกมาซึ่งแสดงถึงลักษณะในการกระทำ และมีเหตุผล
ประกอบ จะทำให้สามารถเข้าใจถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น
เพราะในการกระทำที่คล้ายคลึงกันอาจมีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำที่แตกต่างกัน ซึ่ง
แสดงถึงระดับของพฤติกรรมทางจริยธรรมที่แตกต่างกันด้วย แต่เกณฑ์ในการจัดระดับชั้น
พฤติกรรมทางจริยธรรมนี้ไม่น่าการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 6 ของโคลเบอร์ก

มาใช้ เพราะเห็นว่าบุคคลโดยทั่วไปจะมีพฤติกรรมอยู่ในระดับชั้นนั้นน้อยมาก และตาม
 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 6
 จะอยู่ในวัยผู้ใหญ่ อายุประมาณ 45 ปีขึ้นไป จึงมีการคัดชั้นนี้ออกไป และเพิ่มเกณฑ์
 ในการจัดระดับชั้นของพฤติกรรมเข้าไปอีก 1 ชั้น คือ ชั้นที่ไม่พึงประสงค์ เพราะ
 โดยปกติมนุษย์จะมีการเลือก 2 ทาง ในการแสดงพฤติกรรมคือ พฤติกรรมที่พึง
 ประสงค์ และไม่พึงประสงค์ แต่ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมีแค่ชั้นที่พึง
 ประสงค์ทั้งหมด ดังนั้น จึงกำหนดให้ระดับชั้นที่ 1 เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
 การจัดระดับชั้นของพฤติกรรมทางจริยธรรมจึงมี 6 ชั้นดังกล่าว

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม

แบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม ผู้วิจัยตรวจสอบความเกณฑ์จัดระดับชั้นพฤติกรรม
 ทางจริยธรรมที่กำหนดไว้ โดยตรวจสอบคำตอบในแต่ละข้อจาก 30 สถานการณ์ของแบบ
 วัดพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนแต่ละคนว่าคำตอบตรงกับระดับชั้นใด และถือ
 เกณฑ์ว่านักเรียนคนใดแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมออกมาในชั้นใดมากที่สุดถือว่า
 นักเรียนคนนั้นมีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับนั้น แต่ถ้านักเรียนคนใดมีพฤติกรรม
 ทางจริยธรรมเท่ากันมากกว่า 1 ระดับ ผู้วิจัยถือว่า นักเรียนคนนั้นมีพฤติกรรมทาง
 จริยธรรมอยู่ในชั้นที่สูงกว่า ตัวอย่างเช่น จากคำตอบใน 30 สถานการณ์ นักเรียน
 คนหนึ่งมีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับชั้นที่ 5 และ 6 มากที่สุด และมีจำนวนเท่า
 กันชั้นละ 10 สถานการณ์ ผู้วิจัยถือว่านักเรียนคนนี้มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ใน
 ชั้นที่ 6 ซึ่งเป็นชั้นที่สูงกว่า

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน ลักษณะของแบบสอบถาม
 เป็นคำถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและภูมิหลังของนักเรียน อันได้แก่ เพศ อาชีพของ
 ผู้ปกครองนักเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน และการรับสื่อมวลชนของ
 ครอบครัวนักเรียน โดยมีคำตอบให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงหน้าข้อมูลที่
 ตรงกับความเป็นจริง เกี่ยวกับลักษณะและภูมิหลังของตัวนักเรียนเอง

ข. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสอบถามโน้ตค้นทางจริยธรรม

1.1 ศึกษาความหมายและลักษณะของโน้ตค้นทางจริยธรรม รวมทั้งงานวิจัยเกี่ยวกับโน้ตค้นทางจริยธรรม จากหนังสือ บทความ เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาโน้ตค้น จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และเนื้อหาทางจริยธรรมจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จากแผนการสอนวิชาจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และจากเอกสาร เสริมความรู้สำหรับครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยวิชาจริยธรรมเกี่ยวกับคุณธรรม 6 เรื่อง ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตาากรุณา ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความอดทนอดกลั้น และ ความกตัญญูแก่กเวท

1.3 สร้างแบบสอบถามโน้ตค้นทางจริยธรรม โดยศึกษาวิธีสร้างจากแบบทดสอบวัดความคิดรวบยอดทางจริยธรรมของ บุปผา เรื่องรอง (2526 : 49-50) และแบบทดสอบวัดโน้ตค้นทางจริยธรรมของ พรรณี สุวัทธิ (2528 : 74-75) จำนวน 40 ข้อ เกี่ยวกับคุณธรรม 6 เรื่อง โดยแต่ละเรื่องแยกย่อยเนื้อหาที่ต้องการวัดโน้ตค้นทางจริยธรรมได้ดังนี้คือ

เรื่องที่ 1 ความรับผิดชอบ

- ข้อที่ 1-2 ความรับผิดชอบต่อตนเอง
- ข้อที่ 3-4 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
- ข้อที่ 5-6 ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
- ข้อที่ 7 ความรับผิดชอบต่อชุมชน
- ข้อที่ 8 ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ

เรื่องที่ 2 ความซื่อสัตย์สุจริต

- ข้อที่ 9-10 ความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง
- ข้อที่ 11-12 ความซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้อื่น
- ข้อที่ 13 ความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่
- ข้อที่ 14 ความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศชาติ

- เรื่องที่ 3 ความเมตตาการุณา
 ข้อที่ 15-16 ความเมตตาการุณาซึ่งแสดงออกทางกาย
 ข้อที่ 17-18 ความเมตตาการุณาซึ่งแสดงออกทางวาจา
 ข้อที่ 19-20 ความเมตตาการุณาซึ่งแสดงออกทางใจ
- เรื่องที่ 4 ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา
 ข้อที่ 21-22 ความมีระเบียบวินัยต่อตนเอง
 ข้อที่ 23-24 ความมีระเบียบวินัยในโรงเรียน
 ข้อที่ 25-26 ความมีระเบียบวินัยในสังคม
- เรื่องที่ 5 ความอดทนอดกลั้น
 ข้อที่ 27-28 ความอดทนอดกลั้นต่อความยากลำบากในการทำงาน
 ข้อที่ 29-30 ความอดทนอดกลั้นต่อความทุกข์จากการเจ็บป่วย
 ข้อที่ 31-32 ความอดทนอดกลั้นต่อความเจ็บใจ
 ข้อที่ 33 ความอดทนอดกลั้นต่อกิเลส
- เรื่องที่ 6 ความกตัญญูกตเวที
 ข้อที่ 34-35 ความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคลผู้มีพระคุณ
 ข้อที่ 36-37 ความกตัญญูกตเวทีต่อสถาบันผู้มีพระคุณ (โรงเรียน)
 ข้อที่ 38-39 ความกตัญญูกตเวทีต่อสถาบันผู้มีพระคุณ (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)
 ข้อที่ 40 ความกตัญญูกตเวทีต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

1.4 นำแบบสอบถามโน้ตค้นทางจริยธรรมที่สร้างขึ้นจำนวน 40 ข้อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข

1.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้ทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 60 คน ของโรงเรียนวัดสะพาน ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

1.6 นำแบบสอบถามมาตรวจและวิเคราะห์รายข้อโดยใช้เทคนิค 50 % เพื่อคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกด้วยสูตรของไฟน์เลย์ (Finely) และวิเคราะห์ค่าระดับความยาก

ของข้อสอบโดยใช้สูตรของจอห์นสัน (Johnson) (ประคอง กรรณสูต 2525: 34) แล้ว คัดเลือกข้อสอบที่มีระดับความยากตั้งแต่ .20 ถึง .80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไปเก็บไว้ และแก้ไขปรับปรุงข้อสอบบางข้อที่ใช้ไม่ได้

สูตรในการหาค่าอำนาจของแบบสอบมโนทัศน์ทางจริยธรรมโดยใช้สูตรของ ไลน์เลย์ (Finely) (ประคอง กรรณสูต 2525: 34)

$$D = \frac{R_u - R_L}{f}$$

สูตรในการหาค่าระดับความยากของแบบสอบมโนทัศน์ทางจริยธรรมโดยใช้สูตรของจอห์นสัน (Johnson) (ประคอง กรรณสูต 2525: 34)

$$P = \frac{R_u + R_L}{2f}$$

เมื่อ R_u = จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง
 R_L = จำนวนคนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ
 f = จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม

1.7 นำข้อสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองสอบอีกครั้งกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 60 คน ของโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ และตรวจวิเคราะห์แบบทดสอบเป็นรายข้อ (โดยใช้เทคนิค 50 %) เพื่อคำนวณหาค่าระดับความยากและค่าอำนาจจำแนกอีกครั้ง จากนั้นคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบโดยใช้สูตรของคูเคอร์ ริชาร์ดสัน 21 (Kuder Richardson 21) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แห่งค่าความเที่ยงเท่ากับ .74 สูตรในการคำนวณ คือ

$$K - R_{21} : r_{xx} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\bar{X}^2 (n-\bar{X})}{NS_x^2} \right) \quad (\text{ประคอง กรรณสูต 2525 : 146})$$

r_{xx} = สัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง

n = จำนวนข้อสอบในแบบทดสอบ

\bar{X} = มัชฌิมเลขคณิตของคะแนนของผู้ถูกทดสอบทั้งหมด

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนผู้ถูกทดสอบทั้งหมด

1.8 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบเพื่อนำไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรต่อไป

2. แบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม

2.1 ศึกษารวบรวมความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางจริยธรรมจากหนังสือ บทความ เอกสารต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางจริยธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.2 ศึกษาเนื้อหาวิชาจริยศึกษาจากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในแผนการสอนวิชาจริยศึกษา กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใ้ข้อขอบเขตของเนื้อหาในภาคต้น 6 เรื่อง คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา ความอดทนอดกลั้น และความกตัญญูกตเวที

2.3 แปรคุณลักษณะของเนื้อหาทางจริยธรรมทั้ง 6 เรื่องออกมาเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดการกระทำในเรื่องนั้น ๆ ได้

2.4 สร้างแบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม โดยอาศัยข้อมูลในข้อ 2.1, 2.2, 2.3 และแบบสอบพฤติกรรมทางจริยธรรมของ นิทรา วรณะ และคณะ (2524) ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาในหลักสูตร และเลือกหรือดัดแปลงแบบสอบบางข้อของ นิทรา วรณะ และคณะ ในคุณธรรมเรื่อง ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต และความมีระเบียบวินัย ที่มีเนื้อหาทางจริยธรรมในเรื่องเดียวกับที่ผู้วิจัยต้องการวัดมาใช้ รวมเป็นแบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรมทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ ในแต่ละข้อเป็นสถานการณ์ให้นักเรียนตอบ โดยมีแนวทางในการสร้างสถานการณ์ดังนี้คือ

1. เป็นสถานการณ์ทั่ว ๆ ไปที่นักเรียนพบในชีวิตประจำวัน
2. เป็นสถานการณ์ที่ไม่เกินความจริงจนนักเรียนไม่มีโอกาสได้กระทำจริง
3. เป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางจริยธรรมทั้ง 6 คุณธรรมที่องค์การศึกษา
4. คำถามในแต่ละสถานการณ์ใช้ภาษาง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน
5. คำถามในแต่ละสถานการณ์เป็นคำถามที่ต้องการให้ผู้ตอบตัดสินใจแสดงการกระทำใดกระทำหนึ่งลงไปโดยการตอบลงในช่องคำตอบและบอกเหตุผลในการกระทำนั้น ๆ ลงไปด้วย

ในคุณธรรม 6 เรื่อง ได้แยกย่อยเนื้อหาทางจริยธรรมในแต่ละเรื่อง เพื่อ
สร้างแบบวัดตามพฤติกรรมตามเนื้อหาในแต่ละข้อดังนี้คือ

- เรื่องที่ 1 ความรับผิดชอบ
- ข้อที่ 1-2 ความรับผิดชอบต่อตนเอง
- ข้อที่ 3 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
- ข้อที่ 4 ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน
- ข้อที่ 5 ความรับผิดชอบต่อชุมชน
- ข้อที่ 6 ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ
- เรื่องที่ 2 ความซื่อสัตย์สุจริต
- ข้อที่ 7-8 ความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง
- ข้อที่ 9-10 ความซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้อื่น
- ข้อที่ 11 ความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่
- ข้อที่ 12 ความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศชาติ
- เรื่องที่ 3 ความเมตตากรุณา
- ข้อที่ 13-14 ความเมตตากรุณาซึ่งแสดงออกทางกาย
- ข้อที่ 15 ความเมตตากรุณาซึ่งแสดงออกทางวาจา
- ข้อที่ 16 ความเมตตากรุณาซึ่งแสดงออกทางใจ
- เรื่องที่ 4 ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา
- ข้อที่ 17-18 ความมีระเบียบวินัยต่อตนเอง
- ข้อที่ 19 ความมีระเบียบวินัยในโรงเรียน
- ข้อที่ 20 ความมีระเบียบวินัยในสังคม
- เรื่องที่ 5 ความออกนอกคกัสน
- ข้อที่ 21 ความออกนอกคกัสนต่อความยากลำบากในการทำงาน
- ข้อที่ 22 ความออกนอกคกัสนต่อความทุกข์จากการเจ็บป่วย
- ข้อที่ 23 ความออกนอกคกัสนต่อความเจ็บใจ
- ข้อที่ 24 ความออกนอกคกัสนต่อกิเลส

เรื่องที่ 6

ความกตัญญูกตเวทิต

- ข้อที่ 25-27 ความกตัญญูกตเวทิตต่อบุคคลผู้มีพระคุณ
 ข้อที่ 28 ความกตัญญูกตเวทิตต่อสถาบันผู้มีพระคุณ (โรงเรียน)
 ข้อที่ 29 ความกตัญญูกตเวทิตต่อสถาบันผู้มีพระคุณ (ชาติ, ศาสนา, พระมหากษัตริย์)
 ข้อที่ 30 ความกตัญญูกตเวทิตต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2.5 นำแบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรมที่สร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องระหว่างรูปภาพกับสถานการณ์ว่าแต่ละสถานการณ์สามารถวัดคุณธรรมที่ต้องการได้หรือไม่

2.6 นำแบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรมไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 30 คนของโรงเรียนวัดสะพาน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในภาษาของคำถามในแต่ละสถานการณ์และการสื่อความหมายของรูปภาพว่าชัดเจนหรือไม่

2.7 นำแบบวัดพฤติกรรมมาปรับปรุง และนำไปทดลองใช้อีกครั้งหนึ่งกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 60 คนของโรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ ก่อนที่จะนำไปใช้จริง

2.8 นำคำตอบจากแบบสอบถามจกระดับชั้นของพฤติกรรมทางจริยธรรมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อใช้ประกอบในการตรวจแบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรมซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน

3.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลต่อจริยธรรมของบุคคลจากหนังสือเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดขอบเขตตัวแปรที่ต้องการศึกษาอันได้แก่ แพศของนักเรียน อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และการรับสื่อมวลชนของครอบครัวของนักเรียน

3.3 สร้างแบบสอบถามสถานภาพของนักเรียนโดยกำหนดรายละเอียดของแต่ละตัวแปร เพื่อให้ให้นักเรียนเลือกตอบตามความเป็นจริงที่ตรงกับลักษณะและสถานภาพของนักเรียนในขณะที่ตอบแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้คือ

เพศ ได้แก่ หญิง, ชาย

อาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ รับราชการ, รับจ้าง, ค้าขาย และอาชีพอื่น ๆ

ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ ระดับประถมศึกษาหรือเทียบเท่า, ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า, ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าและระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

การรับสื่อมวลชนของครอบครัวนักเรียน ได้แก่ วิทยุ, โทรทัศน์ วิดีโอเทป หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร

สำหรับการรับสื่อมวลชนของครอบครัวนักเรียนนั้น นักเรียนสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ตามจำนวนสื่อมวลชนที่ครอบครัวได้รับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามโน้ตค้นทางจริยธรรม แบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม และแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนไปเก็บรวบรวมกับตัวอย่างประชากร 440 คน ด้วยตนเอง โดยทดสอบพฤติกรรมทางจริยธรรมก่อน แล้วจึงทดสอบโน้ตค้นทางจริยธรรม เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้สอบนำการแสดงผลพฤติกรรมจากคำถามหรือคำตอบในแบบสอบถามโน้ตค้นทางจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการตอบแบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรม ซึ่งผู้วิจัยต้องการให้ผู้ตอบตอบตามความคิดของตนเอง จากนั้นจึงให้นักเรียนตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน เป็นลำดับสุดท้าย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบมโนทัศน์ทางจริยธรรมมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

2. นำแบบวัดพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนมาตรวจสอบความเที่ยงที่
 ทิ้งไว้ โดยตรวจสอบค่าคอมในแต่ละข้อจาก 30 สถานการณ์ของแบบวัดพฤติกรรมทาง
 จริยธรรมของนักเรียนแต่ละคนว่าสอดคล้องกับระดับชั้นใด และถือเกณฑ์ว่า นักเรียน
 คนใดแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมออกมาในชั้นใดมากที่สุดถือว่านักเรียนคนนั้นมี
 พฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับนั้น แต่ถ้านักเรียนคนใดมีพฤติกรรมทางจริยธรรม
 เท่ากันมากกว่า 1 ระดับ ผู้วิจัยถือว่านักเรียนคนนั้นมีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ใน
 ชั้นที่สูงกว่า เช่น จากค่าคอมใน 30 สถานการณ์ของนักเรียนคนหนึ่งได้ค่าคอมซึ่งตรง
 กับระดับชั้นพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 5 และ 6 มากที่สุดและมีจำนวนเท่ากัน
 ชั้นละ 10 สถานการณ์ ผู้วิจัยถือว่านักเรียนคนนี้มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในชั้นที่ 6
 ซึ่งเป็นชั้นที่สูงกว่า

3. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนแต่ละคนเกี่ยวกับตัวแปรในเรื่องเพศ
 อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และการรับสื่อมวลชนของครอบครัว
 จากแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน โดยเฉพาะการรับสื่อมวลชนของ
 ครอบครัวนักเรียนจะแบ่งตามเกณฑ์ 3 ระดับ คือ

การรับสื่อมวลชนมาก หมายถึง การรับสื่อมวลชนทุกประเภทที่กำหนด
 รายละเอียดให้นักเรียนตอบ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ วีซีไอเทป หนังสือพิมพ์ และ
 นิตยสาร

การรับสื่อมวลชนปานกลาง หมายถึง การรับสื่อมวลชนตั้งแต่ 2-4 ประเภท

การรับสื่อมวลชนน้อย หมายถึง การรับสื่อมวลชนเพียงประเภทเดียวหรือ
 ไม่ได้รับเลย

4. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากข้อ 1, 2 และ 3 อันได้แก่ คะแนนมโนทัศน์
 ทางจริยธรรม ระดับชั้นของพฤติกรรมทางจริยธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของ
 นักเรียนแต่ละคนมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปของ
 SPSS (Statistical Package for The Social Science) โดยมีขั้นตอนการ
 วิเคราะห์ ดังนี้

4.1 แปลงคะแนนมโนทัศน์ทางจริยธรรมเป็นคะแนนมาตรฐาน T (Standard Score) เพื่อต้องการแบ่งช่วงของคะแนนให้เป็น 2 กลุ่ม โดยให้ระดับของคะแนนในแต่ละกลุ่มมีน้ำหนักเท่ากัน ซึ่งจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีมโนทัศน์ทางจริยธรรมสูง เป็นนักเรียนที่ได้คะแนน T ตั้งแต่ 50 ขึ้นไป และกลุ่มที่มีมโนทัศน์ทางจริยธรรมต่ำ เป็นนักเรียนที่ได้คะแนน T ต่ำกว่า 50 การคำนวณเพื่อแปลงคะแนนมโนทัศน์ทางจริยธรรมให้เป็นคะแนนมาตรฐาน T โดยใช้สูตร

$$Z = \frac{X - \bar{X}}{S.D.}$$

เมื่อ X = คะแนนดิบของข้อมูล
 \bar{X} = ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมด
 S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(ประกอบ วรรณสุต 2525: 64)

จากนั้นแปลงคะแนนมาตรฐาน Z เป็นคะแนนมาตรฐาน T จากสูตร

$$T = 50 + 10Z$$

(ประกอบ วรรณสุต 2525: 75)

4.2 คำนวณค่าร้อยละของมโนทัศน์ทางจริยธรรมกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำและระดับพฤติกรรมทางจริยธรรม จำแนกตามสถานภาพของนักเรียนในค่าน เพศ, อาชีพของผู้ปกครอง, ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และ ระดับการใช้สื่อมวลชนของครอบครัว

4.3 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยการทดสอบค่าไคสแควร์ (χ^2) จากสูตร

$$\chi^2 = \frac{(f_o - f_e)^2}{f_e}, \quad df = (r-1)(c-1)$$

เมื่อ f_o = ความถี่จากการปฏิบัติ
 f_e = ความถี่จากการคาดหวัง
 df = ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
 r = จำนวนแถว
 c = จำนวนสุมภ์

(ประกอบ วรรณสุต 2525: 720)

รูปแบบของตารางซึ่งแสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ทาง
จริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมมีดังนี้

มโนทัศน์ ทางจริยธรรม	พฤติกรรมทางจริยธรรม						รวม	สถิติทดสอบ (χ^2)
	ชั้นที่ 1	ชั้นที่ 2	ชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4	ชั้นที่ 5	ชั้นที่ 6		
กลุ่มสูง								
กลุ่มต่ำ								
รวม								

นำค่า χ^2 ที่คำนวณได้จากข้างต้น ไปเทียบกับตารางการแจกแจงค่าของ χ^2
ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4.4 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทาง
จริยธรรม เมื่อจำแนกตามเพศ อาชีพของผู้ปกครองนักเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
นักเรียน และการรับสื่อมวลชนของครอบครัวนักเรียนโดยการทดสอบค่าไคสแควร์ (χ^2)
เช่นเดียวกับข้อ 4.2 เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4.5 คำนวณความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ทางจริยธรรมกับสถานภาพ
ของนักเรียนและพฤติกรรมทางจริยธรรมกับสถานภาพของนักเรียนโดยการทดสอบค่า
ไคสแควร์

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย